

Yesu wa Nazareti

Mwanakondoo wa Mungu

Randolph Dunn

Taasisi ya Kimataifa ya Maarifa ya Biblia

Kauli ya Rais

BibleWay Publishing ni huduma ya Biblia isiyo ya faida. Lengo lake kuu ni tovuti na vitabu vya kidijitali vya Taasisi ya Kimataifa ya Maarifa ya Biblia. Kusudi la IBKI ni kufanya masomo ya Biblia yapatikane kwa yeyote anayetaka kujifunza zaidi kuhusu Mungu na mapenzi Yake. Wanafunzi HAWATAKIWI kuhudhuria Taasisi ili kupata cheti au diploma. Masomo haya yanaweza kusomwa mtandaoni au darasani, kwa Zoom, kupakuliwa kwa vifaa vya kidijitali, kutumwa kwa barua pepe, kuchapishwa, au kutumiwa na watu binafsi, vikundi, au makanisa katika huduma yao ya uinjilisti. IBKI si taasisi iliyoidhinishwa.

Tunapendekeza kwamba usome Biblia yako ili kujua usahihi wa yale yanayosemwa katika masomo haya au kutoka kwa chanzo kingine chochote. "Maoni" yaliyotolewa katika masomo ya Taasisi ya Kimataifa ya Maarifa ya Kibiblia (IBKI) ni maoni ya waandishi au wakusanyaji. Mara nyingi maoni hupata njia katika masomo ya sauti, video, na magazeti, pamoja na maelezo ya Biblia; na, katika mafundisho ya wahubiri, wahudumu, wachungaji, makuhani, na marabi.

Unapaswa kuthibitisha kila mara maoni, maoni, na mafundisho yote ya haya kwa kuwa ni wajibu WAKO kutafuta, kujua na kufanya mapenzi ya Mungu.

Ili kujua ukweli wa fundisho lolote, soma tafsiri mbalimbali za Biblia, na usome kamusi na kamusi za Biblia ili ujifunze maana ya maneno au misemo isiyojulikana. Kuwa mwangalifu na ufafanuzi wowote wa kamusi, kwani kamusi hutoa maana ya maneno na vifungu vya maneno kutoka lugha asili hadi matumizi ya sasa.

Maana ya maneno na vishazi hubadilika kadri muda unavyopita. Pia, maneno mengi ya Kigiriki yanaweza kutafsiriwa katika neno moja, ambalo linaweza kupotosha maana ya asili.

Na umruhusu Mungu akuongoze katika kujifunza Neno Lake Takatifu, Biblia.

IBKI hutoa ruhusa ya kupakua na kutoa tena kwa madhumuni yasiyo ya kibiashara masomo yao kwa ujumla. Jisikie huru kushiriki lakini si kuuza, kubadilisha, au kutoza vitabu au masomo.

Randolph Dunn

Rais wa IBKI

Kwa maelezo zaidi wasiliana na Innocent M. Ezekiel kwa ntaonitsha@gmail.com

Tovuti: thebiblewayonline.com/Info.IBKI.English.html

Yesu wa Nazareti

“Mtu aliyetoka kwa Mungu”

Unabii na Mashahidi wa Macho

Somo la 1

Kuna zaidi ya unabii sitini (60) wa Agano la Kale kuhusu Yesu ambao wote ulitimia. Unabii huu ulihusu kipindi chote cha Agano la Kale kuanzia Mwanzo hadi Malaki. Uwezekano wa ishirini na tano kati ya hizi kutokea unazidi 1 katika trilioni elfu moja.

Kuna unabii mwingi kuhusu Yesu katika Agano la Kale lakini kuna uwezekano gani wa kufanya utabiri 25 tu kuhusu mtu ambaye angezaliwa miaka mingi baadaye na kuwa na utabiri huu kuwa kweli?

Dk. Hawley O. Taylor ametoa jibu hili: “Kuhusu matukio haya ya matukio yaliyotabiriwa kwa ajili ya Masihi wa Israeli ambaye angekuja, kama nafasi za kufaulu zingekuwa hata katika kesi ya kila mmoja, hiyo ni p (uwezekano) ni sawa na katika kila hali, basi uwezekano wa jumla kwamba matukio yote yangepata utimizo wake kwa mtu mmoja ungekuwa na pⁿ sawa na 2 lakini moja (Milioni 33, ambapo n sawa na 25) kati ya matukio haya yote yaliyotabiriwa yanatimia ikiwa yalikuwa ni mambo ya kubahatisha tu. Sasa kutazama kwa unabii huu kuhusu Kristo kunaonyesha kwamba hakuna hata nafasi ya kufaulu, kwa maana katika baadhi ya matukio ni jambo lisilowezekana kabisa kwamba tukio hilo lingeweza kutokea kabisa (kama mtoto kuzaliwa bila baba wa kibinadamu angekuwa na usawa unabii unaotimia ungekuwa pn sawa (1/5) ⁿ au nafasi moja kati ya trilioni elfu moja ikiwa n ni sawa na 25. (Modern Science and Christian Faith, p. 178) Hata ikiwa unabii kuhusu kuzaliwa na bikira hautajumuishwa, hesabu inabaki kuwa kubwa kiasitronomia. Ni kubwa sana kudhani kuwa hii ilitokea kwa bahati mbaya! Unabii ishirini na tano kuhusu Kristo na utimizo wake, kutoka kwa Modern Science and Christian Faith, uk. 179-183. Kwa wazi, unabii uliotimizwa unathibitisha unabii huo.

Yesu alikuja kutimiza torati na manabii. Agano la Kale liliandika unabii na waandishi wa Agano Jipya wanaonyesha utimilifu wao. Huu ni uthibitisho mmoja tu kwamba Yesu alikuwa yule Aliyedai kuwa, Mungu katika umbo la Yesu wa Nazareti.

Yesu

“Baba aliyenituma yeye mwenyewe ameshuhudia juu yangu. Hamjapata kamwe kusikia sauti yake, wala kuona umbo lake, wala neno lake halikai ndani yenu, kwa maana hamwamini yeye aliyemtuma. Mnajifunza Maandiko kwa bidii kwa sababu mnadhani kwamba kupitia hayo mna uzima wa milele. Haya ndiyo Maandiko [Agano la Kale] yanayonishuhudia” (Yohana 5:37-39).

Mtume Petro

Wakristo huvaa jina la Kristo kwa sababu Kristo ndiye Bwana wao, Mwalimu, Kiongozi, Mwokozi, Mkombozi, Kielelezo, Kuhani Mkuu, Tumaini, Dhabihu kwa ajili ya dhambi na mengi zaidi. Msingi thabiti wa mwamba wa imani yetu ni ukweli wa ungamo la Petro - “Wewe ndiwe Kristo, Mwana

wa Mungu aliye hai” (Mathayo 16:16). Yesu ni halisi na Biblia ni kweli. Yote yanayohitaji kujulikana kuhusu Yesu yanapatikana katika Biblia. Historia yote ya mwanadamu inamzunguka Yeye. Yesu ndiye mhusika mkuu wa tamthilia ya mwanadamu. Haishangazi kwamba historia ya ulimwengu imegawanywa katika vipindi viwili vya wakati: kabla ya Kristo (BC) na baada ya Kristo (AD).

Mtume Yohana

“Hapo mwanzo kulikuwako Neno, naye Neno alikuwako kwa Mungu, naye Neno alikuwa Mungu. Alikuwa pamoja na Mungu hapo mwanzo. Kwa yeye vitu vyote viliumbwa; pasipo yeye hakikufanyika chochote kilichofanyika. Ndani yake ndimo ulimokuwa uzima, nao ule uzima ulikuwa nuru ya watu. Nuru yang'aa gizani, lakini giza halikuielewa. Akaja mtu aliyetumwa kutoka kwa Mungu; jina lake aliitwa Yohana. Yeye alikuja kuwa shahidi ili aishuhudie nuru hiyo, ili kwa yeye watu wote wapate kuamini. Yeye mwenyewe hakuwa ile nuru; alikuja tu kama shahidi wa ile nuru. Nuru ya kweli itiayo nuru kila mtu, ilikuwa ikija katika ulimwengu. Alikuwako ulimwenguni, na ingawa ulimwengu uliumbwa kupitia yeye, ulimwengu haukumtambua. Alikuwa kwenye mali yake, lakini walio wake hawakumpokea. Bali wote waliompokea aliwapa uwezo wa kufanyika watoto wa Mungu, ndio wale waliaminio jina lake; watoto waliozaliwa si kwa jinsi ya asili, wala si kwa mapenzi ya mwili, wala kwa mapenzi ya mume, bali kwa Mungu” (Yohana 1:1-13).

“Neno alifanyika mwili, akakaa kwetu. Nasi tumeuona utukufu wake, utukufu wake yeye pekee aliyetoka kwa Baba, amejaa neema na kweli” (Yohana 1:14).

Yohana Mbatizaji

“Huyo [Yohana] akapaza sauti, akisema, Huyu ndiye niliyenena habari zake, ya kwamba, Ajaye nyuma yangu amenipita kwa kuwa alikuwa kabla yangu. Kutokana na utimilifu wa neema yake sisi sote tumepokea baraka moja baada ya nyingine. Maana torati ilitolewa kwa mkono wa Musa; neema na kweli zilikuja kwa njia ya Yesu Kristo. Hakuna mtu aliyemwona Mungu wakati wo wote, ila Mungu peke yake, aliye karibu na Baba, ndiye aliyemjulisha” (Yohana 1:15-18).

“Yesu alitazama mbinguni na kuombaBaba, wakati umefika. Mtukuze Mwana wako, ili Mwanao apate kukutukuza wewe. Kwa maana umempa mamlaka juu ya watu wote ili awape uzima wa milele wale wote uliomba. Sasa uzima wa milele ndio huu: Wakujue wewe, Mungu wa pekee wa kweli, na Yesu Kristo uliyemtuma. Nimekuletea utukufu duniani kwa kuimaliza kazi uliyonipa niifanye. Na sasa, Baba, unitukuze mbele yako kwa utukufu ule niliokuwa nao pamoja nawe kabla ya ulimwengu kuumbwa” (Yohana 17:1-5).

Pilato, Gavana wa Kirumi

“Basi Pilato akaingia tena ndani ya ikulu, akamwita Yesu, akamwuliza, Wewe ndiwe mfalme wa Wayahudi? 'Je, hilo ni wazo lako mwenyewe,' Yesu akauliza, 'au wengine walizungumza nanyi kunihusu mimi? 'Je, mimi ni Myahudi?' Pilato akajibu. 'Watu wako na makuhani wako wakuu ndio waliokutia mikononi mwangu. Umefanya nini?' Yesu alisema, 'Ufalme wangu si wa ulimwengu huu. Kama ingekuwa hivyo, watumishi wangu wangepigana ili kuzuia kukamatwa kwangu na Wayahudi. Lakini sasa ufalme wangu unatoka mahali pengine.' 'Wewe ni mfalme basi!' Alisema Pilato. Yesu akajibu, 'Umesema kweli kwamba mimi ni mfalme. Kwa kweli, kwa

sababu hii mimi nilizaliwa, na kwa ajili ya hii nilikuja ulimwenguni, ili nishuhudie ukweli. Kila mtu aliye upande wa ukweli hunisikiliza.' 'Kweli ni nini?'” “Pilato akauliza” (Yohana 18:33-38).

Wayahudi

“Sisi tunayo sheria, na kulingana na sheria hiyo lazima afe, kwa sababu alidai kuwa Mwana wa Mungu. Pilato aliposikia hayo, aliogopa zaidi, akarudi ndani ya ikulu. 'Unatoka wapi?' alimuuliza Yesu, lakini Yesu hakumjibu. 'Je, unakataa kusema nami?' Pilato alisema. 'Je, hujui kwamba nina uwezo wa kukufungua au kukusulubisha?' Yesu akajibu, Hungekuwa na mamlaka juu yangu kama usingepewa kutoka juu. Kwa hiyo yeye aliyenitia mikononi mwako ana hatia kubwa zaidi” (Yohana 19:7-11).

Towashi kutoka Ethiopia

“Akajibu, akasema, Naamini ya kwamba Yesu Kristo ni Mwana wa Mungu” (Matendo 8:37).

MuhtasariVifungu hivi na vingine vingi vinaonyesha wazi kwamba Yesu:

- a) Mungu ambaye kupitia yeye kila kitu kiliumbwa
- b) alijinyenyekeza kuja duniani katika umbo la mwanadamu
- c) akawa dhabihu kamilifu kwa ajili ya dhambi.

“Hayo yote yalifanyika, hata kila aliyempokea aliwapa uwezo wa kufanyika watoto wa Mungu, ndio wale waliaminio jina lake; watoto waliozaliwa si kwa jinsi ya asili, wala si kwa mapenzi ya mwili, wala kwa mapenzi ya mume, bali kwa Mungu” (Yohana 1:12-13).

Maswali

1. Unabii unaotimizwa ndani ya miaka michache sana katika mtu mmoja na manabii wengi tofauti kwa mamia ya miaka mapema ni:
 - a. _____ Haiwezekani
 - b. _____ Siaminika
 - c. _____ Huthibitisha unabii
2. Mashahidi wa Agano Jipya walikuwa na machache ya kusema kuhusu Yesu kuwa Mwana wa Mungu.
T. _____ F. _____
3. Ni Petro pekee aliyekiri hadharani kwamba Yesu alikuwa Mwana wa Mungu.
T. _____ F. _____
4. Kwa nini mamlaka yote alipewa Yesu na Mungu?
 - a. _____ Kutimiza haki yote
 - b. _____ Wape uzima wa milele wale wanaotii amri zake
 - c. _____ Mruhusu aishi maisha yasiyo na dhambi
5. Je, ni maneno gani kati ya yafuatayo ambayo ni sahihi kumhusu Yesu?
 - a. ___ Kila kitu kilifanywa na Yesu, Mungu, Mwana
 - b. ___ Yesu alijinyenyekeza na kuja duniani kama mwanadamu
 - c. ___ Yesu alifanyika dhabihu kamili kwa ajili ya dhambi
 - d. ___ Yote hapo juu
 - e. ___ na c

Somo la 2

Waandishi wa Kidunia Wanasema Nini Kuhusu Yesu

Ingawa maelezo ya Biblia yanathibitisha kwamba Yesu alikuwa mtu halisi, kuna uthibitisho mwingi nje ya Biblia unaothibitisha kwamba Yesu alikuwa mtu wa kihistoria, kama vile Biblia inavyomwonyesha. Maandishi yafuatayo ya nje ya wanahistoria fulani wa kale wasio Wakristo yanashirikiana katika taarifa za Biblia kuhusu Yesu:

Mathayo anasema "Walimsulubisha ... na wakaketi chini, wakamlinda huko ... tangu saa sita hadi saa tisa giza likaingia katika nchi yote" (Mathayo 27:35-36; 45-46). Marko aliiweka hivi: "Saa sita, giza likawa juu ya nchi yote hata saa tisa" (Marko 15:33).

Thallus

Thallus, mwanahistoria mzaliwa wa Msamaria ambaye aliishi na kufanya kazi huko Roma yapata mwaka 52 BK, alinukuliwa na Julius Africanus, mwanachronograph Mkristo wa mwishoni mwa karne ya pili.¹ "Thallus, katika kitabu cha tatu cha historia zake, anafafanua giza hili kama kupatwa kwa jua." Africanus alisema pingamizi lake kwa ripoti hiyo akisema kwamba kupatwa kwa jua hakuwezi kutokea wakati wa mwezi mzima, kama ilivyokuwa wakati Yesu alipokufa wakati wa Pasaka. Nguvu ya kurejelea Thallus ni kwamba hali za kifo cha Yesu zilijulikana na kujadiliwa katika Jiji la Imperial mapema katikati ya karne ya kwanza. Ukweli wa kusulubishwa kwa Yesu lazima uwe ulikuwa unajulikana sana kufikia wakati huo, kwa kiwango ambacho makafiri kama Thallus walifikiri ni muhimu kuelezea suala la giza kama jambo la asili. ... Kwa kushangaza, juhudi za Thallus zimegeuzwa kuwa mkondo wa uthibitisho wa kihistoria kwa Yesu na kwa kutegemewa kwa maelezo ya Marko kuhusu giza wakati wa kifo chake."²

Mara Bar-Serapion

"Nakala katika Jumba la Makumbusho la Uingereza huhifadhi maandishi ya barua iliyotumwa kwa mwanawe na Msiria anayeitwa Mara Bar-Serapion. Baba alionyesha upumbavu wa kuwatesa watu wenye hekima kama Socrates, Pythagoras, na mfalme mwenye hekima wa Wayahudi, ambayo muktadha waonyesha kwa wazi kuwa Yesu. "Waathene walipata faida gani kwa kumuua Socrates? Njaa na tauni ziliwajia kama hukumu kwa uhalifu wao. Watu wa Samos walipata faida gani kwa kumchoma moto Pythagoras? Kwa muda mfupi nchi yao ilifunikwa na mchanga. Wayahudi walipata faida gani kwa kumwua mfalme wao? Ilikuwa tu baada ya kwamba ufalme wao ulikomeshwa. Watu hawa watatu wa Samtheni walikufa kwa haki; watu wa Samtheni walikufa kwa haki; wakizidiwa na bahari, Wayahudi, walioharibiwa na kufukuzwa kutoka katika nchi yao, wanaishi katika mtawanyiko kamili ...

Cornelius Tacitus

Mwanahistoria wa Kirumi aliyeishi karibu mwaka wa 50 BK hadi 100 BK aliandika kuhusu moto wa Nero. "Kwa sababu hiyo, ili kuiondoa ile ripoti, Nero alifunga hatia na kuwatesa sana kundi lililochukiwa kwa ajili ya machukizo yao, lililoitwa Wakristo na watu wengi. Christus, ambaye jina hilo lilitoka kwake, alipata adhabu kali sana wakati wa utawala wa Tiberio mikononi mwa mmoja wa watawala wetu, Pontio Pilato".

Plinius Secundus

Gavana wa Kirumi katika mwaka wa 112 BK aliandika Mtawala Trajan “Walikuwa na desturi ya kukutana siku fulani iliyopangwa kabla ya nuru, walipomwambia Kristo wimbo wa taifa kama Mungu na wakajifunga kwa kiapo cha kutotenda tendo lolote la uovu ... baada ya hapo ilikuwa ni desturi yao kutengana, na kisha kukutana tena ili kula chakula, bali chakula cha aina ya kawaida”.

Seutonius

Mwanahistoria na afisa wa mahakama wa Imperial House wakati wa utawala wa Hadrian aliandika kuhusu AD 120 katika Life of Claudius. “Wayahudi walipokuwa wakifanya fujo za kila mara kwa msukumo wa Krestus, yeye (Klaudio) aliwafukuza kutoka Roma.” 6 Edward C. Wharton kisha asema “Sababu ya umaarufu wa nukuu hii inatokana na uhakika wa kwamba Luka, miaka sitini hivi mapema, alikuwa ameandika kisa hichohicho kuwa sababu ya mtume Paulo kufunga nira na wenzi wa ndoa Wakristo walioitwa Akila, 1-2 tena katika Kristo. muktadha wa kihistoria unazingatiwa katika fasihi ya ziada ya Biblia.”7

Flavius Josephus

Josephus ana uchunguzi wa kuvutia. “Ikatokea wakati kama huo Yesu, mtu mwenye hekima, kama tukimwita mtu; kwa kuwa alikuwa mtendaji wa ajabu, mwalimu wa watu wanaoipokea kweli kwa furaha. Akawashinda Wayahudi wengi na Wagiriki wengi pia. Mtu huyu alikuwa Masihi. Na Pilato alipokwisha kumhukumu msalabani kwa kushawishiwa na viongozi wetu, wale waliompenda tangu siku ya kwanza hawakuwa na nabii tena. alitabiri na kusema mambo mengine mengi ya ajabu juu yake Na hata sasa jamii ya Wakristo, walioitwa kwa jina lake, bado haijafa.”8

Waandishi wa Mapema wa Kiyahudi na Wamataifa

Nukuu ifuatayo kutoka kwa FF Bruce inafupisha hili kwa uwazi sana. “Chochote kingine kinachoweza kufikiriwa juu ya uthibitisho kutoka kwa waandishi wa mapema wa Kiyahudi na Wasio Wayahudi ... angalau inathibitisha, kwa wale wanaokataa ushuhuda wa maandishi ya Kikristo, tabia ya kihistoria ya Yesu mwenyewe. Waandishi wengine wanaweza kuchezea dhana ya 'hadithi ya Kristo,' lakini hawafanyi hivyo kwa msingi wa ushahidi wa kihistoria. Uhakika wa kihistoria wa Kristo ni wa kushangaza kama vile historia isiyo wazi ya Julius. sivyowanahistoria wanaoeneza nadharia za ‘hekaya za Kristo’.” 9

Maswali

1. Maelezo ya Matthews ya kusulubishwa kwa Yesu yanathibitishwa na Thallus akimnukuu Julius Africinus.
T. _____ F. _____
2. Mwanahistoria Mroma Cornelius Tacitus aliandika kwamba Kristo “alipatwa na adhabu kali sana.”
T. _____ F. _____
3. Waandishi wasio Wakristo wanatoa uthibitisho wa nje wa Biblia unaothibitisha masimulizi ya Biblia kwamba mtu aliyekuwa na mamlaka isiyo ya kawaida aliishi Galilaya/Yudea.
T. _____ F. _____
4. Hakuna mwanahistoria Mroma pekee anayeunga mkono maelezo ya Biblia kwamba Yesu alisulubishwa na Pontio Pilato.
T. _____ F. _____

5. Josephus aliona katika maandishi yake kwamba Pilato alimhukumu Yesu kusulubiwa na kwamba Yesu aliwatokea wanafunzi Wake siku tatu baadaye;

T. _____ F. _____

1. FF Bruce, Nyaraka za Agano Jipya, Eerdmens, p. 113.
2. Edward C. Wharton, Ukristo: A Clear Case of History Howard p. 7.
3. British Museum Syriac Bi., FF Bruce, Jesus and Christian Origins Outside the New Testament, p. 31.
4. Hadithi na Hadithi, 15:44. Kutoka Britannica Great Books, Vol. 15, uk. 168.
5. Nyaraka, 10:96.
6. Maisha ya Klaudio, 25:4
7. Edward C. Wharton, Ukristo: Kesi ya Wazi ya Historia, Howard p. 11.
8. Mambo ya kale, 18,3. 3.
9. FF Bruce, Nyaraka za Agano Jipya. Uk. 119. Yote hapo juu yalitajwa na Edward C. Wharton katika kitabu chake Christianity: A Clear Case of History.

Somo la 3

Maisha ya Mapema ya Yesu

Mungu kupitia nabii Isaya alisema, “Bwana mwenyewe atawapa ishara: Bikira atachukua mimba naye atazaa mwana, naye atamwita Imanueli” (Isaya 7:14).

Kisha Mungu akamtuma malaika Gabrieli hadi Nazareti, mji wa Galilaya, kwa bikira aliyekuwa ameposwa na mwanamume aitwaye Yosefu, wa ukoo wa Daudi. Jina la bikira huyo lilikuwa Mariamu. Malaika akamwendea na kusema, "Salamu, uliyepewa neema! Bwana yu pamoja nawe (Luka 1:26-28).

Mariamu mama yake alikuwa ameposwa na Yosefu, lakini kabla hawajakutana pamoja, alionekana ana mimba kwa uweza wa Roho Mtakatifu. Kwa sababu Yosefu mume wake alikuwa mtu mwadilifu na hakutaka kumwaibisha hadharani, alikuwa na nia ya kumtaliki kimya kimya. Lakini alipokwisha kufikiri hayo, malaika wa Bwana alimtokea katika ndoto, akamwambia, Yusufu, mwana wa Daudi, usiogope kumchukua Mariamu mke wako, kwa maana mimba yake ni ya Roho Mtakatifu, naye atamzaa mtoto wa kiume, nawe utamwita jina lake Yesu, maana, yeye ndiye atakayewaokoa watu wake na dhambi zao (Mathayo 1:18-21).

Haya yote yalitukia ili kutimiza yale ambayo Bwana alisema kwa njia ya nabii: “Bikira atachukua mimba naye atamzaa mtoto mwanamume, nao watamwita Imanueli” – ambayo ina maana, Mungu pamoja nasi (Mathayo 1:23).

Kuzaliwa

Siku hizo Kaisari Augusto alitoa amri kwamba watu wote wa ulimwengu wa Kirumi wahesabiwe. (Hii ndiyo sensa ya kwanza iliyofanyika wakati Kirenio alipokuwa mkuu wa mkoa wa Siria.) Kila mtu akaenda mji wake mwenyewe kuandikishwa. Kwa hiyo, Yosefu pia alipanda kutoka mji wa Nazareti katika Galilaya mpaka Yudea, mpaka Bethlehemu mji wa Daudi, kwa sababu yeye ni wa

mbari na ukoo wa Daudi. Alikwenda huko kujiandikisha pamoja na Mariamu, ambaye alikuwa ameposwa naye na alikuwa anatarajia mtoto. Wakiwa huko, wakati ukafika wa mtoto kuzaliwa, naye akamzaa mzaliwa wake wa kwanza, mwana. Akamfunga sanda na kumweka horini, kwa sababu hapakuwa na nafasi katika nyumba ya wageni (Luka 2:1-7).

Kutoroka kwenda Misri

Baada ya Yesu kuzaliwa katika Bethlehemu ya Yudea, wakati wa Mfalme Herode, Mamajusi kutoka mashariki walifika Yerusalemu na kuuliza, 'Yuko wapi yeye aliyezaliwa mfalme wa Wayahudi? Tuliiona nyota yake mashariki na tumekuja kumwabudu.' Mfalme Herode aliposikia hayo, alifadhaika, na Yerusalemu yote pamoja naye (Mathayo 2:1-3).

Nao wakiisha kuonywa katika ndoto wasirudi kwa Herode, wakarudi katika nchi yao kwa njia nyingine. Walipokwisha kwenda zao, malaika wa Bwana alimtokea Yusufu katika ndoto. "Ondoka," akasema, "mchukue mtoto na mama yake mkimbilie Misri. Kaeni huko mpaka niwaambieni, kwa maana Herode atatafuta mtoto amwue" (Mathayo 2:12-13).

Kurudi Nyumbani Nazareti

Baada ya kifo cha Herode, malaika wa Bwana alimtokea Yusufu katika ndoto huko Misri, akamwambia, Ondoka, umchukue mtoto na mama yake, uende katika nchi ya Israeli, kwa maana wale waliotaka kumwua mtoto wamekufa. Basi akainuka, akamchukua mtoto na mama yake, akaenda katika nchi ya Israeli. Lakini aliposikia kwamba Arkelao anatawala katika Uyahudi mahali pa Herode baba yake, aliogopa kwenda huko. Naye akiisha kuonywa katika ndoto, akaondoka, akaenda wilaya ya Galilaya, akaenda akakaa katika mji uitwao Nazareti. Ndivyo yale yaliyosemwa kwa njia ya manabii yalitimia: "Ataitwa Mnazareti" (Mathayo 2:19-23).

Vijana

Kila mwaka wazazi wake walikwenda Yerusalemu kwa ajili ya Sikukuu ya Pasaka. Alipokuwa na umri wa miaka kumi na miwili, walikwea kwenda kwenye Sikukuu kama ilivyokuwa desturi. Sikukuu ilipokwisha, wazazi wake walipokuwa wakirudi nyumbani, mtoto Yesu alibaki Yerusalemu, lakini wao hawakujua. Wakifikiri yuko pamoja nao, wakasafiri kwa siku moja. Kisha wakaanza kumtafuta kati ya jamaa na marafiki zao. Walipomkosa, walirudi Yerusalemu kumtafuta. Baada ya siku tatu wakamkuta Hekaluni, ameketi kati ya walimu, akiwasikiliza na kuwauliza maswali. Kila mtu aliyemsikia alistaajabia ufahamu wake na majibu yake. Wazazi wake walipomwona walistaajabu. Mama yake akamwambia, "Mwanangu, mbona umetutenda hivi? Baba yako na mimi tumekuwa tukikutafuta kwa hamu sana". "Kwa nini ulikuwa unanitafuta?" Aliuliza. "Je, hamkujua ya kwamba ilinipasa kuwa katika nyumba ya Baba yangu [biashara NKJV]" (Luka 2:41-49)?

Kisha akashuka pamoja nao mpaka Nazareti na alikuwa mtiifu kwao. Lakini mama yake aliyaweka haya yote moyoni mwake. Naye Yesu akakua katika hekima na kimo, akimpendeza Mungu na wanadamu (Luka 2:51-52).

Maswali

1. Mariamu alikuwa ameposwa na Yusufu, lakini kabla hawajakutana, alionekana ana mimba.

- T. _____ F. _____
2. Yesu alizaliwa Yerusalemu kama mfalme wa Wayahudi.
T. _____ F. _____
3. Yesu alikuwa wa ukoo wa ukuhani, Mlawi.
T. _____ F. _____
4. Kwa sababu ya Herode, Yosefu alimchukua Yesu na mama yake hadi Misri, na baada ya kifo cha Herode walirudi Israeli.
T. _____ F. _____
5. Akiwa na umri wa miaka 12 Yesu aliuliza maswali kwa walimu wa hekalu.
T. _____ F. _____

Somo la 4

Yesu Akianza Utume Wake

Ubatizo wa Yohana Mbatizaji

Yohana akajibu, “Mimi nabatiza kwa maji, lakini kati yenu amesimama mmoja msiyemjua. Huyu ndiye ajaye baada yangu, ambaye mimi sistahili hata kuzifungua kamba za viatu vyake. Hayo yote yalitokea Bethania ng'ambo ya Yordani, ambako Yohane alikuwa akibatiza. Kesho yake Yohana alimwona Yesu akija kwake na kusema, “Tazama, Mwana-Kondoo wa Mungu, aichukuaye dhambi ya ulimwengu! Huyu ndiye niliyekuwa namaanisha niliposema, 'Mtu ajaye baada yangu amenipita kwa sababu alikuwa kabla yangu. Mimi mwenyewe sikumjua, lakini kwa sababu nilikuja nikibatiza kwa maji ili adhihirishwe kwa Israeli” (Yohana 1:26-28).

Kisha Yohana akatoa ushuhuda huu: “Nilimwona Roho akishuka kutoka mbinguni kama njiwa na kukaa juu yake. Nisingalimjua, ila yeye aliyenituma kubatiza kwa maji aliniambia, Mtu yule utakayemwona Roho akishuka na kukaa juu yake, ndiye atakayebatiza kwa Roho Mtakatifu. Nimeona na ninashuhudia kwamba huyu ndiye Mwana wa Mungu (Yohana 1:26-34).

Kujaribiwa na Shetani

Kisha Yesu akaongozwa na Roho mpaka jangwani ili ajaribiwe na Ibilisi. Baada ya kufunga siku arobaini mchana na usiku, akaona njaa. Mjaribu akamjia na kumwambia, "Ikiwa wewe ni Mwana wa Mungu, yaambie mawe haya yawe mikate." Yesu akajibu, Imeandikwa, Mtu hataishi kwa mkate tu, bali kwa kila neno litokalo katika kinywa cha Mungu. Kisha Ibilisi akamchukua mpaka mji mtakatifu, akamsimamisha juu ya mnara wa hekalu. “Ikiwa wewe ni Mwana wa Mungu,’ alisema, ‘jitupe chini. Kwa maana imeandikwa, Atawaamuru malaika zake juu yako, nao watakuinua mikononi mwao, usije ukajikwaa mguu wako katika jiwe. Yesu akamjibu, 'Imeandikwa pia: Usimjaribu Bwana Mungu wako.' Ibilisi akamchukua tena mpaka mlima mrefu sana, akamwonyesha milki zote za ulimwengu na fahari yake. “Haya yote nitakupa,” akasema, ‘kama utainama na kuniabudu. Yesu akamwambia, Ondoka kwangu, Shetani; Kisha Ibilisi akamwacha, na malaika wakaja wakamhudumia (Mathayo 4:1-11).

Utume Wake

Ibilisi alipomaliza jaribu hilo lote, akamwacha hata wakati ufaao. Yesu alirudi Galilaya kwa nguvu

za Roho Mtakatifu, na habari zake zikaenea katika sehemu zote za mashambani. Alifundisha katika masunagogi yao, na kila mtu alimsifu. Akaenda Nazareti, mahali alipolelewa, na siku ya sabato akaingia katika sinagogi kama ilivyokuwa desturi yake. Naye akasimama kusoma. Akakabidhiwa kitabu cha kukunjwa cha nabii Isaya. Akaifungua, akakuta mahali palipoandikwa: 'Roho wa Bwana yu juu yangu, kwa maana amenitia mafuta kuwahubiri maskini habari njema. Amenituma kuwatangazia wafungwa uhuru wao, na vipofu kupata kuona tena, kuwafungua walioonewa, na kutangaza mwaka wa Bwana uliokubaliwa. Kisha akakikunja kile kitabu, akamrudishia mtumishi, akaketi. Macho ya kila mtu katika sinagogi yalikuwa yamemkazia, naye akaanza kwa kuwaambia, "Leo andiko hili limetimia masikioni mwenu" (Luka 4:13-21) kutoka Isaya 61:1-2.

Mifano Yake

Mtu fulani amesema kuwa mfano ni hadithi ya duniani yenye maana ya mbinguni. Inaonekana kwamba mafundisho mengi ya Yesu yalifanywa kwa mifano. Huenda ikawa kwamba Wayahudi waliokuwa wakijaribu kumpendeza Mungu wangeweza kuelewa mengi ya mifano hiyo, huku viongozi wa kidini ambao mioyo yao ilihangaikia zaidi cheo, mamlaka, ufahari, na pesa hawakuweza kuelewa maana yake.

Miujiza yake

Kusudi la Miujiza lilikuwa ni nini? Je, Yesu alikuwa akijaribu kuvuta fikira kwake, akitaka watu wa nchi yake wamfanye mfalme wao au atimize ahadi ya Mungu ya kumtuma mtiwa-mafuta?

Mara nyingi umati mkubwa walimfuata Yesu, labda kwa udadisi, wakijaribu kuona "ni nini ndani yangu?" au kwa tamaa ya mamlaka ya kisiasa kama angekuwa mfalme. Huenda wengine waliamini kuwa angeweza kuwa Masihi. Mashahidi wa miujiza yake wanaweza kugawanywa katika makundi matatu:

Mpokeaji wa Muujiza

Hakika wote walijawa na furaha na shangwe na walimtukuza Mungu zaidi. Isipokuwa moja mashuhuri ni kutakaswa kwa wale wakoma kumi ambao tisa kati yao hawakurudi kumpa Mungu utukufu.

Wanaoshuhudia Muujiza huo

Mashahidi hawakuona tu muujiza huo; walitambua mapungufu ya mwanadamu wakitaja kwamba miujiza hiyo inaweza kufanywa tu kupitia nguvu za Mungu. Walimtukuza Mungu na kumtukuza.

Viongozi wa Dini

Viongozi wa kidini waliitwa kwa kawaida Waandishi na Mafarisayo. Walikuwa na mali, mamlaka, ufahari, na sifa za wanadamu. Waliamini kwamba Yesu angeharibu taifa lao, nafasi zao na nguvu zao. Kwa hiyo, walikataa kukiri kwamba Yeye alitoka juu au kwamba miujiza yoyote Aliyofanya ilitoka kwa Mungu. Walizihusisha na nguvu za Ibilisi. Walitaka kumuua lakini waliogopa watu walioamini kuwa alitoka kwa Mungu. Hatimaye, walikiuka mila na sheria zao nyingi, (kesi siku ya Sabato, kutafuta mashahidi wa uongo, kulipa pesa kwa ajili ya kukamatwa kwake lakini walikataa waliporudi wakikiri kuwa ni "fedha ya damu"). Hatimaye, walisema, "Na ashuke

msalabani nasi tutamwamini". Badala ya kushuka kutoka msalabani, alifufuka baada ya kufa na bado walikataa kumwamini.

Maadui zake

Maandiko yanawatambulisha wale waliompinga Kristo wakati wa huduma Yake ya Kidunia na wanaopinga kanisa Lake kufuatia ufufuo wake na kupaa kwake.

Herode (Mkuu)

"Yuko wapi yeye aliyezaliwa mfalme wa Wayahudi? Tuliiona nyota yake mashariki na tumekuja kumwabudu". ... Mfalme Herode aliposikia hayo alifadhaika ... Akawatuma Bethlehemu na kusema, "Nendeni mkamtafute kwa makini mtoto huyo. Mara tu mtakapompata, nileteeni taarifa, ili nami niende kumwabudu". ... Herode alipotambua kwamba alikuwa amefelishwa na Mamajusi, alikasirika sana, na akatoa amri kuwaua wavulana wote katika Bethlehemu na ujirani wake ambao walikuwa na umri wa miaka miwili na chini yake, kulingana na wakati aliojifunza kutoka kwa Mamajusi (Mathayo 2:2-3; 8, 16 NIV).

Ibilisi (Shetani)

Kisha Yesu akaongozwa na Roho mpaka jangwani ili ajaribiwe na Ibilisi. Baada ya kufunga siku arobaini mchana na usiku, akaona njaa. Mjaribu akamjia na kusema, "Ikiwa wewe ni Mwana wa Mungu," ... Tena, Ibilisi akamchukua mpaka mlima mrefu sana na kumwonyesha milki zote za dunia na fahari yake. "Haya yote nitakupa," alisema, "ikiwa utainama na kuniabudu." Yesu akamwambia, "Ondoka kwangu, Shetani! Kwa maana imeandikwa, Msujudie Bwana Mungu wako, umtumikie yeye peke yake." Kisha Ibilisi akamwacha, na malaika wakaja wakamhudumia (Mathayo 4:1-3; 8-11).

Wananchi wa Nazareti(Watu wa nyumbani)

Ikawa Yesu alipomaliza mifano hiyo, alitoka huko. Alipofika katika nchi yake, akawafundisha katika sinagogi lao, hata wakashangaa, wakasema, Huyu amepata wapi hekima hii na miujiza hii? Huyu si mwana wa seremala? Je, mama yake si Mariamu? Na ndugu zake Yakobo, Yose, Simoni na Yuda? Na dada zake, je, hawako pamoja nasi wote? Basi mtu huyu amepata wapi mambo haya yote?' Kwa hiyo, walichukizwa Naye (Mathayo 13:53-57 NKJV).

Yuda Iskariote(Mmoja wa Mitume)

Ndipo mmoja wa wale kumi na wawili, aitwaye Yuda Iskariote, akaenda kwa wakuu wa makuhani, akasema, Mtanipa nini nikimkabidhi kwenu? Wakamhesabu vipande thelathini vya fedha. Kwa hiyo, tangu wakati huo alitafuta nafasi ya kumsaliti (Mathayo 26:14-16 26:3-4 NKJV).

Mafarisayo, Makuhani wakuu, Wazee, Waandishi na Baraza

Walipokuwa wakitoka, tazama, walimletea mtu bubu, mwenye pepo. Na pepo alipotolewa, yule bubu akanena. Makutano wakashangaa, wakisema, Jambo hili halijapata kuonekana katika Israeli kamwe. ... Lakini Mafarisayo wakasema, "Anawatoa pepo kwa mkuu wa pepo". ... tazama, palikuwa na mtu mwenye mkono uliopooza. Wakamwuliza, wakisema, Je! ni halali kuponya mtu siku ya sabato? - ili wapate kumshtaki. Kisha akawaambia, "Ni nani miongoni mwenu ambaye ana kondoo mmoja, na ikiwa kondoo huyo ameanguka shimoni siku ya sabato, hatamshika na

kumtoa? Basi, mtu ana thamani zaidi gani kuliko kondoo? Kwa hiyo, ni halali kutenda mema siku ya sabato." Kisha akamwambia yule mtu, "Nyosha mkono wako." Naye akaunyosha, nao ukawa mzima kama ule mwingine. Basi Mafarisayo wakatoka nje, wakafanya shauri juu yake jinsi ya kumwamamiza. ... Basi wakuu wa makuhani na Mafarisayo waliposikia mifano yake, walitambua ya kuwa anawasema wao. Lakini walipotaka kumkamata, waliwaogopa makutano, kwa sababu walimwona kuwa nabii (Mathayo 9:32-34; 12:10-14; 21:45-46 NKJV).

Kisha Yesu akazungumza na umati na wanafunzi wake, akisema: "Waandishi na Mafarisayo wameketi katika kiti cha Musa. Basi, yo yote watakwawaambia, yashikeni na kuyafanya, lakini msifanye sawasawa na matendo yao; kwa maana wao husema lakini hawatendi" ... "Lakini ole wenu waandishi na Mafarisayo, wanafiki! Kwa maana mnawafungia watu ufalme wa mbinguni; kwa maana ninyi wenyewe hamwingii, wala hao waingiao hamwingii." ... Ndipo wakuu wa makuhani, na waandishi, na wazee wa watu wakakusanyika katika ukumbi wa kuhani mkuu, aliyeitwa Kayafa, wakafanya shauri la kumkamata Yesu kwa hila na kumwua (Mathayo 23:1-3; 13-14 NKJV).

Na wale waliomkamata Yesu wakampeleka kwa Kayafa, Kuhani Mkuu, walipokutanika waandishi na wazee. Lakini Petro alimfuata kwa mbali mpaka ua wa Kuhani Mkuu. Akaingia ndani, akaketi pamoja na watumishi ili aone mwisho. Makuhani wakuu na Baraza lote wakatafuta ushahidi wa uongo dhidi ya Yesu wapate kumwua, lakini hawakupata. Ingawa mashahidi wengi wa uongo walikuja mbele, hawakupata (Mathayo 26:57-60 NKJV).

Maswali

1. Miujiza ambayo Yesu aliifanya kwa siri.

T. _____ F. _____

2. Maadui wa Yesu walikuwa akina nani?

a. _____ Mtu wa kawaida

b. _____ Viongozi wa dini

3. Viongozi wa kidini wa Wayahudi walikataa kuamini kwa sababu

a. _____ Hawakuona miujiza yoyote aliyofanya

b. _____ Walipendezwa zaidi na cheo na ufahari

c. _____ Yesu hakuwahi kuwaambia kuhusu hali yao ya dhambi

4. Isiah alitabiri kwamba Yesu alikuwa

a. _____ kuhubiri injili kwa maskini

b. _____ kutangaza uhuru kwa wafungwa

c. _____ kurejesha kuona kwa vipofu

d. _____ waachilie walioonewa

e. _____ tangazeni mwaka wa bwana

f. _____ yote hapo juu

g. _____ a, b na c

5. Shetani alimjaribu Yesu bna Yesu hakukubali majaribu yake.

T. _____ F. _____

Somo la 5

Sadaka ya Dhambi - Sadaka ya Yesu ya Upatanisho

Kukamatwa

Yesu akawaambia wakuu wa makuhani, na walinzi wa hekalu, na wazee waliokuja kumchukua, Je! mimi ni kiongozi wa uasi hata mmekuja na panga na marungu? Kila siku nilikuwa pamoja nanyi hekaluni, nanyi hamkuniwekea mkono. Lakini hii ndiyo saa yenu ambayo giza linatawala.' Kisha wakamkamata, wakampeleka na kumpeleka nyumbani kwa kuhani mkuu (Luka 22:52-54).

Majaribu ya Wayahudi

Wanaume waliokuwa wakimlinda Yesu walianza kumdhihaki na kumpiga. Wakamfunika macho na kumwambia, "Tabiri! Nani amekupiga?" Nao wakamsema maneno mengi ya matusi. Kulipopambazuka baraza la wazee wa watu, makuhani wakuu na walimu wa sheria, wakakutana pamoja, naye Yesu akaletwa mbele yao. "Ikiwa wewe ndiye Kristo," wakasema, "tuambie." Yesu akajibu, "Nikiwaambia, hamtaniamini, na nikiwauliza, hamtanijibu. Lakini tangu sasa Mwana wa Adamu atakuwa ameketi mkono wa kuume wa Mungu mwenye nguvu." Wote wakauliza, "Basi wewe ndiye Mwana wa Mungu?" Akajibu, "Umesema kweli kwamba mimi ndiye." Kisha wakasema, 'Kwa nini tunahitaji ushuhuda mwingine? Tumesikia kutoka kwa midomo yake mwenyewe" (Luka 22:63-71).

Jaribio la Kirumi

Pilato akaingia tena ndani ya ikulu, akamwita Yesu na kumwuliza, "Je, wewe ni mfalme wa Wayahudi?" "Je, hilo ni wazo lako mwenyewe," Yesu akauliza, "au wengine walizungumza nanyi kunihusu mimi?" "Je, mimi ni Myahudi?" Pilato akajibu. "Watu wako na makuhani wako wakuu ndio waliokutia mikononi mwangu. Umefanya nini?" Yesu alisema, "Ufalme wangu si wa ulimwengu huu. Kama ingekuwa hivyo, watumishi wangu wangepigana ili kuzuia kukamatwa kwangu na Wayahudi. Lakini sasa ufalme wangu unatoka mahali pengine." "Basi wewe ni mfalme!" Alisema Pilato. Yesu akajibu, "Umesema kweli kwamba mimi ni mfalme. Kwa kweli, kwa sababu hii mimi nilizaliwa, na kwa ajili ya hii nilikuja ulimwenguni, ili nishuhudie ukweli. Kila mtu aliye upande wa kweli hunisikiliza mimi" (Yohana 18:33-37).

Pilato akawaita pamoja makuhani wakuu, viongozi na watu, akawaambia, "Mliniletea mtu huyu kama anachochea watu kufanya uasi. Nimemchunguza mbele yenu na sikuona msingi wowote wa mashtaka yenu dhidi yake. Wala Herode hana, maana amemrudisha kwetu; kama unavyoona, hajafanya lolote la kustahili kifo. Kwa hiyo nitamwadhibu kisha nitamwachilia." Kwa sauti moja wakapiga kelele, "Mwondoe mtu huyu! Utufungulie Baraba!" (Baraba alikuwa amefungwa gerezani kwa ajili ya maasi ya mjini, na mauaji.) Pilato akitaka kumwachilia Yesu, akawaomba tena. Lakini wao wakazidi kupiga kelele, "Msulubishe! Msulubishe!" Kwa mara ya tatu akasema nao: "Kwa nini? Je, mtu huyu amefanya uhalifu gani? Sikuona sababu yoyote kwake ya kuhukumiwa kifo. Kwa hiyo, nitamfanya aadhibiwe, kisha nimwachilie." Lakini kwa sauti kuu walisisitiza kwamba asulibiwe, na vigelegele vyao vikashinda. Hivyo, Pilato aliamua kutimiza matakwa yao (Luka 23:13-24).

Pilato alipokuwa ameketi kwenye kiti cha hakimu, mke wake alimtumia ujumbe huu: "Usijihusishe na mtu huyo asiye na hatia, kwa maana nimeteseka sana leo katika ndoto kwa ajili yake" (Mathayo 27:19).

Akitaka kuuridhisha umati, Pilato akawafungulia Baraba. Aliamuru Yesu apigwe mijeledi, akamtoa ili asulibiwe (Marko 15:15).

Kusulubishwa

Askari wakamchukua Yesu hadi ndani ya ikulu (yaani Ikulu) wakakusanya kikosi kizima cha askari. Wakamvika vazi la zambarau, kisha wakasokota taji ya miiba na kumvika. Nao wakaanza kumwita, "Shikamoo mfalme wa Wayahudi!" Wakampiga tena na tena kichwani kwa fimbo na kumtemea mate. Wakapiga magoti, wakamsujudia. Na walipokwisha kumdhihaki, wakamvua lile vazi la zambarau, wakamvika nguo zake mwenyewe. Kisha wakampeleka nje ili kumsulubisha (Marko 15:15-20).

Wakafika mahali paitwapo Golgotha (maana yake, Mahali pa Fuvu la Kichwa). Huko wakampa Yesu divai iliyochanganywa na nyongo anywe; lakini baada ya kuionja, akakataa kuinywa. Walipokwisha kumsulubisha, waligawana mavazi yake kwa kuyapigia kura. Wakaketi, wakamlinda huko. Juu ya kichwa chake wakaweka shtaka dhidi yake lililoandikwa: HUYU NDIYE YESU, MFALME WA WAYAHUDI (Mathayo 27:33-37).

Ilikuwa saa tatu [9:00 AM] walipomsulubisha. Tangazo lililoandikwa la shtaka dhidi yake lilisomeka: MFALME WA WAYAHUDI (Mk 15:25-27).

Mnamo saa sita mchana, giza likawa juu ya nchi yote mpaka saa tisa. Na saa tisa Yesu akalia kwa sauti kuu, Eloi, Eloi, lama sabakthani? - maana yake, Mungu wangu, Mungu wangu, mbona umeniacha (Marko 15:33-34)?

Baadhi ya watu waliokuwa wamesimama karibu waliposikia hayo, walisema, "Sikilizeni, anamwita Eliya. Mtu mmoja alikimbia, akajaza sifongo katika siki ya divai, akaiweka juu ya mti, na kumpa Yesu anywe. "Sasa achana naye. Hebu tuone kama Eliya atakuja kumshusha," akasema. Kwa kilio kikuu, Yesu alikata roho. Pazia la Hekalu likapasuka vipande viwili kutoka juu hadi chini. Na yule akida, aliyesimama mbele ya Yesu, aliposikia kilio chake, na kuona jinsi alivyokufa, akasema, Hakika mtu huyu alikuwa Mwana wa Mungu (Marko 15:35-39)!

Ilikuwa Siku ya Maandalio (yaani, siku moja kabla ya Sabato). Kwa hiyo jioni ilipokaribia, Yosefu wa Arimathaya, mjumbe mashuhuri wa Baraza, ambaye yeye mwenyewe alikuwa akingojea Ufalme wa Mungu, alimwendea Pilato kwa ujasiri na kuuomba mwili wa Yesu. Pilato alishangaa kusikia kwamba tayari alikuwa amekufa. Akamwita jemadari, akamwuliza kama Yesu amekwisha kufa. Alipopata habari kutoka kwa yule jemadari kwamba ndivyo hivyo, akampa Yosefu mwili huo. Kwa hiyo Yosefu akanunua nguo ya kitani, akaushusha mwili wake, akauzungushia kitani, na kuuweka kwenye kaburi lililochongwa kwenye mwamba. Kisha akavingirisha jiwe kwenye mlango wa kaburi (Mk 15:42-46).

Ufufuo

Baada ya Sabato, kulipopambazuka siku ya kwanza ya juma, Maria Magdalene na Mariamu yule mwingine walikwenda kulitazama kaburi. Kukawa na tetemeko kuu la nchi, kwa maana malaika

wa Bwana alishuka kutoka mbinguni, akaenda kaburini, akavingirisha lile jiwe na kukaa juu yake. Kuonekana kwake kulikuwa kama umeme, na mavazi yake yalikuwa meupe kama theluji. Walinzi walimwogopa sana hata wakatetemeka na kuwa kama wafu. Malaika akawaambia wale wanawake, “Msiogope, kwa maana najua kwamba mnamtafuta Yesu aliyesulubiwa. Hayupo hapa; amefufuka kama alivyosema” (Mathayo 28:1-6).

Ikawa jioni ya siku ile ya kwanza ya juma, wanafunzi walipokuwa pamoja, na milango imefungwa kwa hofu ya Wayahudi, Yesu akaja akasimama kati yao, akasema, Amani iwe kwenu! Baada ya kusema hayo, akawaonyesha mikono yake na ubavu wake. Wanafunzi walifurahi sana walipomwona Bwana. Yesu akasema tena, “Amani iwe nanyi! Kama vile Baba alivyonituma mimi, nami nawatuma ninyi.” Na kwa hayo akawavuvia na kusema, “Pokeeni Roho Mtakatifu” (Yohana 20:19-22).

Wiki moja baadaye, wanafunzi wake walikuwa tena nyumbani, na Tomaso alikuwa pamoja nao. Ingawa milango ilikuwa imefungwa, Yesu akaja akasimama kati yao na kusema, “Amani iwe kwenu! Kisha akamwambia Tomaso, “Weka kidole chako hapa; tazama mikono yangu. Nyosha mkono wako na uweke ubavuni mwangu. Acha kuwa na shaka na uamini.” Tomaso akamwambia, “Bwana wangu na Mungu wangu” (Yohana 20:26-28)!

Kupaa

Katika kitabu changu cha kwanza, Theofilo, niliandika juu ya mambo yote ambayo Yesu alianza kufanya na kufundisha mpaka siku ile alipochukuliwa juu mbinguni, baada ya kutoa maagizo kwa njia ya Roho Mtakatifu kwa mitume aliowachagua. Baada ya kuteseka kwake, alijionyesha kwa wanaume hao na kutoa uthibitisho mwingi wenye kusadikisha kwamba alikuwa hai. Aliwatokea kwa muda wa siku arobaini na akazungumza juu ya ufalme wa Mungu. Pindi moja, alipokuwa akila pamoja nao, aliwaamuru hivi: “Msiondoke Yerusalemu, bali ingojeni zawadi ambayo Baba yangu aliahidi, ambayo mmenisikia nikisema juu yake. Kwa maana Yohana alibatiza kwa maji, lakini ninyi mtabatizwa baada ya siku chache kwa Roho Mtakatifu.” Basi, walipokutana pamoja, wakamwuliza, “Bwana, wakati huu utawarudishia Israeli ufalme?” Aliwaambia hivi: “Si kazi yenu kujua nyakati wala tarehe ambazo Baba ameweka kwa mamlaka yake mwenyewe. Lakini mtapokea nguvu, akiisha kuwajilia juu yenu Roho Mtakatifu; nanyi mtakuwa mashahidi wangu katika Yerusalemu, na katika Uyahudi wote, na Samaria, na hata mwisho wa nchi. Baada ya kusema hayo, alichukuliwa juu mbele ya macho yao, na wingu likamficha wasimwone. Walikuwa wakitazama juu mbinguni alipokuwa akienda, mara watu wawili waliovaa mavazi meupe wakasimama karibu nao. Wakasema, Enyi watu wa Galilaya, mbona mmesimama hapa mkitazama angani? Yesu huyu aliyechukuliwa kutoka kwenu kwenda mbinguni, atarudi jinsi iyo hiyo mlivyomwona akienda zake mbinguni” (Matendo 1:1-11).

Maswali

1. Askari wa Kirumi waliopewa jukumu la kumsulubisha Yesu alisema.

- a. ____ Je, ni lini Wayahudi hao watajifunza kuwa hawawezi kutushinda?
- b. ____ Mtu huyu lazima awe amefanya jambo baya kwa viongozi wake wa kidini kutaka asulubiwe.
- c. ____ Hakika mtu huyu alikuwa Mwana wa Mungu
- d. ____ Masi mwingine alijifunza kwa njia ngumu

2. Hakuna kumbukumbu kwamba Yesu alizikwa.
T. _____ F. _____
3. Asubuhi iliyofuata Sabato iliyofuata kifo cha Yesu na kuzikwa katika kaburi lililolindwa, kulikuwa
 - a. _____ Tetemeko la ardhi lilipoviringishwa jiwe
 - b. _____ Malaika wa Bwana alikuja duniani
 - c. _____ Wale waliokuwa wanalinda kaburi wakawa kama wafu
 - d. _____ Yesu alikuwa amefufuliwa na kufufuka
 - e. _____ Yote hapo juu
4. Kufuatia kufufuka kwake Yesu alionekana na
 - a. _____ Mitume wake
 - b. _____ Watu wachache na wasioaminika
 - c. _____ Mamia ya watu
 - d. _____ A na C
5. Hakuna aliyeshuhudia Yesu akienda Mbinguni baada ya kufufuka kwake. Ni hadithi ya werevu tu iliyotungwa na wanafunzi Wake kwa manufaa yao binafsi.
T. _____ F. _____

Somo la 6

Ole na Maonyo

Kwa Wapinga Kristo (Wale wanaomkana Kristo ni Mungu)

Hivi ndivyo mnavyoweza kumtambua Roho wa Mungu: Kila roho inayokiri kwamba Yesu Kristo amekuja katika mwili inatoka kwa Mungu, lakini kila roho isiyomkiri Yesu haitokani na Mungu. Hii ndiyo roho ya mpinga Kristo, ambayo mmesikia kwamba inakuja na hata sasa iko ulimwenguni (1 Yohana 4:2-3 NIV).

Wadanganyifu wengi, wasiokiri kwamba Yesu Kristo alikuja katika mwili, wametokea ulimwenguni. Mtu wa namna hiyo ndiye mdanganyifu na mpinga Kristo (2 Yohana 7 NIV).

Ingieni kwa kupitia lango jembamba. Maana mlango ni mpana, na njia ni pana iendayo upotevuni, nao ni wengi waingiao kwa mlango huo. Lakini mlango ni mwembamba, na njia imesonga iendayo uzimani, nao waionao ni wachache (Mathayo 7:13-14).

Kwa hiyo, katika kila jambo, watendeeni wengine kama mnavyotaka wakufanyieni, kwa maana hii ndiyo jumla ya Torati na Manabii (Mathayo 7:12).

Kwa Wakristo

Nawasihi, akina ndugu, katika jina la Bwana wetu Yesu Kristo, kwamba nyote mpate kukubaliana ninyi kwa ninyi, ili kusiwe na mafarakano kati yenu na kuwa na umoja kikamilifu katika akili na mawazo. (1 Wakorintho 1:10)

Jihadharini na manabii wa uongo. Wanawajia wamevaa mavazi ya kondoo, lakini kwa ndani ni

mbwa-mwitu wakali. Kwa matunda yao mtawatambua (Mathayo 7:15-16).

Ndugu zangu, nawasihi mujihadhari na wale wasababishao mafarakano na kuwawekea vikwazo kinyume cha mafundisho mliyojifunza. Weka mbali nao. Kwa maana watu kama hao hawatumikii Bwana wetu Kristo, bali matumbo yao wenyewe. Kwa maneno matamu na kujipendekeza, wanadanganya akili za watu wajinga (Warumi 16:17-18).

Jilindeni nafsi zenu, na lile kundi lote ambalo Roho Mtakatifu amewaweka ninyi kuwa waangalizi ndani yake. Lichungeni kanisa la Mungu, alilolinunua kwa damu yake mwenyewe. Najua kwamba baada ya mimi kuondoka, mbwa-mwitu wakali wataingia kati yenu na hawatalihurumia kundi. Hata katika hesabu yenu wenyewe watainuka watu na kupotosha kweli ili kuwavuta wanafunzi wawafuate. Kwa hivyo kuwa macho! Kumbuka kwamba kwa muda wa miaka mitatu sikuacha kuwaonya kila mmoja wenu usiku na mchana kwa machozi (Matendo 20:28-31).

Ninamwonya kila mtu anayesikia maneno ya unabii wa kitabu hiki: Mtu ye yote akiyaongeza chochote, Mungu atamwongezea hayo mapigo yaliyoandikwa katika kitabu hiki. Na mtu ye yote akiondoa maneno ya unabii wa kitabu hiki, Mungu atamwondolea sehemu yake katika ule mti wa uzima, na katika ule mji mtakatifu, ambao habari zake zimeandikwa katika kitabu hiki (Ufunuo 22:18-19).

Shoka limekwisha kuwa kwenye mashina ya miti, na kila mti usiozaa matunda mazuri utakatwa na kutupwa motoni (Mathayo 3:10).

Kwa maana mwili hutamani yale yaliyo kinyume cha Roho, na Roho hutamani yale yaliyo kinyume cha asili. Wanagombana wao kwa wao, ili usifanye utakalo. Lakini mkiongozwa na Roho, hampo chini ya sheria (Wagalatia 5:17-18).

Matendo ya asili ya dhambi ni dhahiri: uasherati, uchafu na ufisadi; ibada ya sanamu na uchawi; chuki, fitina, wivu, hasira, ubinafsi, fitina, mafarakano na husuda; ulevi, karamu, na kadhalika. Nawaonya, kama nilivyotangulia, kwamba watu wa namna hii hawataurithi ufalme wa Mungu (Wagalatia 5:19-21).

Hakuna kitu kichafu kitakachoingia humo, wala yeyote atendaye mambo ya aibu au ya udanganyifu hataingia humo, ila wale tu ambao majina yao yameandikwa katika kitabu cha uzima cha Mwana-Kondoo (Ufunuo 21:26-27).

Kwa Wale Wanaotegemea Utajiri

"Lakini ole wenu ninyi mlio matajiri, kwa maana mmekwisha pata faraja yenu. Ole wenu ninyi mlioshiba sasa, kwa maana mtakuwa na njaa. Ole wenu ninyi mnaocheka sasa, kwa maana mtaomboleza na kulia. Ole wenu watu wote watakapowasifu, kwa maana ndivyo baba zao walivyowatenda manabii wa uongo (Luka 6:24-26).

Kwa Viongozi wa Dini

Ole wenu viongozi vipofu! Mwasema, Mtu akiapa kwa hekalu, si kitu; lakini mtu akiapa kwa

dhahabu ya hekalu, amefungwa kwa kiapo chake.' Wajinga vipofu! Ni lipi lililo kuu: dhahabu, au hekalu linalofanya dhahabu kuwa takatifu? Tena mwasema, Mtu akiapa kwa madhabahu, si kitu; lakini mtu akiapa kwa sadaka iliyo juu yake, amefungwa kwa kiapo chake.' Enyi vipofu! Ni lipi lililo kubwa zaidi: ile zawadi, au madhabahu inayoifanya kuwa takatifu? Kwa hiyo, anayeapa kwa madhabahu anaapa kwa hiyo na kwa kila kitu kilicho juu yake. Na anayeapa kwa hekalu anaapa kwa hilo na kwa yeye akaaye ndani yake. Na anayeapa kwa mbingu anaapa kwa kiti cha enzi cha Mungu na kwa yeye aketiye juu yake (Mathayo 23:16-22).

Ole wenu walimu wa sheria na Mafarisayo, wanafiki! Unasafiri nchi kavu na baharini ili kupata mwongofu mmoja, na anapokuwa mmoja, unamfanya kuwa mwana wa kuzimu mara mbili zaidi kuliko wewe (Mathayo 23:15).

“Ole wenu walimu wa sheria na Mafarisayo, wanafiki! Mnasafisha kikombe na sahani kwa nje, lakini ndani mmejaa uchoyo na ubinafsi (Mathayo 23:25).

Ole wenu walimu wa sheria na Mafarisayo, wanafiki! Mnawafungia watu ufalme wa mbinguni. Ninyi wenyewe hamuingii, wala msiwaruhusu wale wanaojaribu kuingia (Mathayo 23:13).

Ole wenu walimu wa sheria na Mafarisayo, wanafiki! Unatoa sehemu ya kumi ya manukato yako - mint, bizari na cumin. Lakini mmepuuza mambo muhimu zaidi ya sheria - haki, rehema na uaminifu. Ulipaswa kufanya mazoezi ya mwisho, bila kupuuza ya kwanza. Enyi viongozi vipofu! Unachuja mbu lakini unameza ngamia (Mathayo 23:23-24).

Ole wenu walimu wa sheria na Mafarisayo, wanafiki! Ninyi mmefanana na makaburi yaliyopakwa chokaa, ambayo kwa nje yanapendeza, lakini ndani yamejaa mifupa ya wafu na kila kitu kichafu. Vivyo hivyo, kwa nje mnaonekana na watu kuwa wenye haki lakini kwa ndani mmejaa unafiki na uovu (Mathayo 23:27-28).

Maswali

1. Wapinga Kristo ni nani?
 - a. ____ Ibilisi na malaika zake
 - b. ____ Wakristo waliorudi ulimwenguni
 - c. ____ Wale wanaokana kwamba Kristo ni Mwana wa Mungu
 - d. ____ Mizimu
2. Inakubalika kwa Wakristo kuwatendea wasio Wakristo kwa heshima ndogo,
T. ____ F. ____
3. Baadhi ya watu, hata wale wanaodai kuwa Wakristo, kwa makusudi watafundisha kinyume na Injili na mafundisho ya Mitume.
T. ____ F. ____
4. Ni yupi kati ya zifuatazo ni mwenye dhambi?
 - a. ____ uasherati
 - b. ____ uchafu na ufisadi
 - c. ____ ibada ya sanamu na uchawi
 - d. ____ chuki

- e. _____ ugomvi
 - f. _____ wivu
 - g. _____ hasira
 - h. _____ tamaa ya ubinafsi
 - i. _____ mifarakano
 - j. _____ vitendo na wivu
 - l. _____ ulevi
 - m. _____ karamu
 - n. _____ yote hapo juu
5. Wale wanaoshika amri zote za Mungu lakini hawaonyeshi rehema au haki ni waadilifu.
- T. _____ F. _____

Ujumbe Wake

Somo la 7

Hapo mwanzo na kwa siku tano Mungu alisema kila kitu kiwepo akihitimisha kuwa kilikuwa kizuri. Katika siku ya sita “Mungu akasema, Na tumfanye mtu kwa mfano wetu, kwa sura yetu.” (Mwanzo 1:26) Kwa hiyo, Wao, Mungu, aliumba mtu, mwanamume na mwanamke, kutoka katika ardhi iliyosemwa hapo awali. Mwanadamu aliweza hata kuzungumza na Mungu. Mwanadamu alipewa maagizo ya kutunza mahali ambapo Mungu alikuwa amemweka duniani. Mwanadamu aliambiwa asile matunda ya mti wa ujuzi wa mema na mabaya.

Lakini mwanadamu alijitenga na Mungu alipoasi kwa kutotii jambo pekee ambalo Mungu alimwambia asifanye. Dhambi hii ilileta kifo cha kimwili na isipokuwa mwanadamu angeweza kwa namna fulani kupatanishwa na Mungu pia kifo cha kiroho. Upatanisho huu ungehitaji dhabihu ya damu. Si dhabihu yoyote tu kwa maana “haiwezekani damu ya mafahali na mbuzi kuondoa dhambi.” (Waebrania 10:4)

Ingehitaji mtu ambaye hakuwa na dhambi kuwa dhabihu hiyo kamilifu. “Mwaona, kwa wakati ufao, tulipokuwa tungali hatuna nguvu, Kristo alikufa kwa ajili ya waovu. (Warumi 5:7)

Mitume watatu, Paulo, Petro na Yohana, waliandika juu ya kutokuwa na dhambi kwa Kristo na dhabihu ili kuondoa dhambi za ulimwengu. “Tunawasihi kwa ajili ya Kristo: mpatanishwe na Mungu. Mungu alimfanya yeye asiyejua dhambi kuwa dhambi kwa ajili yetu, ili sisi tupate kuwa haki ya Mungu katika yeye.” (2 Wakorintho 5:20-21) “Kristo aliteswa kwa ajili yenu, akiwaachia kielelezo, mfuate nyayo zake. Yeye hakutenda dhambi, wala udanganyifu haukuonekana kinywani mwake.” (1 Petro 2:21-22) “Lakini mnajua ya kuwa yeye alionekana ili aziondoe dhambi zetu, wala ndani yake hamna dhambi. (1 Yohana 3:5)

Yohana Mbatizaji alikuwa “Sauti ya mtu aliaye nyikani, Mtayarishieni Bwana njia, nyoosheni mapito yake” (Mathayo 3:3). Alisema, “Mimi nawabatiza kwa maji kwa ajili ya toba. (Mathayo 3:11-12)

Kufuatia ubatizo wake na Yohana ili kutimiza haki yote na kushinda majaribu yaliyowekwa mbele Yake na Shetani, Yesu alirudi Galilaya na kisha akaenda Nazareti. Katika sinagogi lao alichukua kitabu na “akakifungua, akakuta mahali palipoandikwa, Roho wa Bwana yu juu yangu, kwa maana

amenitia mafuta kuwahubiri maskini habari njema. Amenituma kuwatangazia wafungwa uhuru wao, na vipofu kupata kuona tena, kuwafungua walioonewa, na kutangaza mwaka wa Bwana uliokubaliwa. Kisha akakikunja kile kitabu, akamrudishia mtumishi, akaketi. Macho ya watu wote waliokuwa katika sinagogi yakamkazia macho, naye akaanza kuwaambia, ‘Leo andiko hili limetimia masikioni mwenu.’” (Luka 4:17-21) Wakati huo huo, watu wote waliokuwa katika sinagogi wakamkazia macho.

Kwa hiyo, ni nini hii “habari njema kwa maskini” Aliyohubiri? Ilikuwa na bado iko - Mungu alifanyika mwili na damu kama wanadamu wengine wote. Alizaliwa na mwanamke lakini alichukuliwa mimba kwa tendo la Roho Mtakatifu si kwa mwanaume. “Alikua katika hekima na kimo, akimpendeza Mungu na wanadamu” na kusema “Imenipasa kuwa katika kazi ya Baba Yangu” (Luka 2:49 NKJV na Luka 2:52 NIV) Kazi ya Baba ilikuwa kuwarudisha watu wote katika uhusiano wa haki pamoja nao kabla dhambi haijaingia ulimwenguni. Kufanya hivi ni lazima dhabihu kamilifu itolewe na mwanadamu lazima abadilike kutoka katika maisha ya kujitafutia nafsi yake na uasi hadi kuwa na imani, utii na uchaji kwa yule ambaye angeweza kusamehe dhambi zao na kuwapa uzima wa milele. Yesu alisema “Mimi ndimi njia na kweli na uzima mtu haji kwa Baba ila kwa njia ya mimi.” (Yohana 14:6-7) Yesu alikuja kwao na kuwaambia, “Nimepewa mamlaka yote mbinguni na duniani. Kwa hiyo, enendeni mkawafanye mataifa yote kuwa wanafunzi, mkiwabatiza kwa jina la Baba na la Mwana na la Roho Mtakatifu, na kuwafundisha kuyashika yote niliyowaamuru ninyi. Na hakika mimi nipo pamoja nanyi siku zote, hata ukamilifu wa dahari” (Mathayo 28:18-20). Uthibitisho wa haya yote ulikuwa katika unabii uliotimizwa, miujiza iliyoshuhudiwa na kutambuliwa na maadui, na hatimaye katika kifo Chake hadharani na kuzikwa na kufufuka kwake kushuhudiwa na mamia ya wanafunzi Wake.

Kwa kuwa Yeye ndiye Njia, Kweli, na Uzima, na kwa kuwa ana mamlaka yote mbinguni na duniani, na kwa kuwa hakuna mtu angeweza kuja kwa Baba isipokuwa kupitia Yeye, basi ni nini kinachohitajika kwetu ili kusamehewa dhambi zetu, kupatanishwa, na kuokolewa? Au kama Wayahudi walivyosema Siku ya Pentekoste “Watu waliposikia hayo, wakachomwa mioyo yao, wakamwambia Petro na mitume wengine, Ndugu zangu, tufanye nini? (Matendo 2:37)

Sikia

- Jifunze kwa bidii na usome kile ambacho Kristo alihubiri kwa maana ni Maneno ya uzima.

Elewa

- Watu wote ni wenye dhambi kwa kuwa wameasi amri za Mungu
- Nimetenda dhambi na siishi sawasawa na maagizo ya Mungu
- Dhambi yangu itasababisha kifo changu cha milele
- Lazima nisamehewe ili nipate uzima wa milele na Mungu
- Kristo ndiye njia pekee ya mimi kusamehewa dhambi zangu zote

Mwamini Yesu

- Alikuwa na ni Mungu
- Alikuwa duniani katika mwili kama Yesu wa Nazareti
- Aliishi kati ya wanaume
- Kwa hiari alitoa maisha yake ya kimwili kama dhabihu kamilifu kwa ajili ya dhambi zangu,

nikiwa nimesulubiwa

- Alizikwa
- Rose kutoka kaburini siku ya tatu
- Alionekana kwa mamia ya wanafunzi wake baada ya kufufuka Kwake
- Alipaa tena mbinguni kuwa pamoja na Baba

Tubu

- Badilisha maisha yangu kutoka kwa dhambi na uasi hadi uaminifu na utii

Ungama

- Kukiri hadharani imani yangu kwamba Yesu ni Mwana wa Mungu.

Kufa

- Yafishe maisha yangu ya zamani, ya dhambi, ya kidunia

Tafuta

- Niombe Mungu anisamehe dhambi zangu

Zika

- Zika maisha yangu ya dhambi niliyoua katika kaburi la ubatizo katika maji (kuzamishwa) katika kifo, kuzikwa na kufufuka kwa Kristo nikiruhusu Mungu kunifufua kutoka kaburini kama Uumbaji mpya.

Pokea

- Roho Mtakatifu kama amana akihakikisha kile kitakachokuja

Kuwa

- Mkristo mpya kama Mungu ataniongeza kama mtoto wake wa kuasili watoto wengine katika Kanisa aliloanzisha Kristo

Ishi

- Endelea kuishi kwa uthabiti na utii kwa Kristo na Mafundisho ya Mitume “Nawasihi muishi maisha yanayostahili wito mliopokea. Kuwa mnyenyekevu na mpole kabisa; muwe na subira, mkichukuliana katika upendo. Jitahidini kuuhifadhi umoja wa Roho kwa kifungo cha amani” (Waefeso 4:1-3).

Maswali

1. Upatanisho na Mungu unahitaji dhabihu ya damu ya mtu ambaye hakuwa na dhambi.
T. _____ F. _____
2. Kuna njia nyingi za kufika mbinguni kwa vile dini moja ni nzuri kama nyingine.
T. _____ F. _____
3. Mojawapo ya mambo ya mwisho ambayo Yesu alisema ni “Nimepewa mamlaka yote mbinguni na duniani. Basi, enendeni mkawafanye mataifa yote kuwa wanafunzi, mkiwabatiza kwa jina la Baba, na Mwana, na Roho Mtakatifu, na kuwafundisha kuyashika yote niliyowaamuru ninyi”.
T. _____ F. _____
4. Ujumbe wa Kristo ni nini?
 - a. _____ Aliondoka Mbinguni kuja duniani kama mwanadamu.
 - b. _____ Katika hukumu atasamehe dhambi za kila mtu
 - c. _____ Alitoa maisha yake kama dhabihu ya dhambi za mwanadamu

- d. ____ Yeye ni Mungu wa Upendo anayetamani kila mtu aje Kwake
 - e. ____ Mungu alimfufua kutoka kaburini
 - f. ____ Wale wanaotii amri zake na kuweka tumaini lao Kwake wataokolewa
 - g. ____ a, b, d na e.
 - h. ____ b na d.
 - i. ____ a, c, e na f.
 - j. ____ a, c, d, e na f.
5. Mtu anapaswa kufanya nini ili aokolewe?
- a. ____ Elewa ujumbe wa Kristo
 - b. ____ Mwamini na kukiri Yesu ni Mungu ambaye alitoa maisha yake kama dhabihu inayohitajika kwa ajili ya kusamehewa dhambi.
 - c. ____ Badilisha njia ya maisha ya mtu
 - d. ____ Kufa kwa uzima wa dhambi, kuzikwa katika maji, na kufufuliwa uumbaji mpya, wa kiroho, ukipokea Roho Mtakatifu.
 - e. ____ Ishi kwa uthabiti katika maombi na mafundisho ya Mitume
 - f. ____ Yote hapo juu
 - g. ____ a, b na e
 - h. ____ b na e.
 - i. ____ a, b. na d

Hitimisho

Roho Mtakatifu, kwa kuihifadhi Biblia, ametufanya kuwa mashahidi au watazamaji wasio wa moja kwa moja wa miujiza hii. Je, tutakataa kumkiri kama Waandishi na Mafarisayo au tutamsifu Mungu kwa nafasi ya kusamehewa dhambi zetu kwa kumwamini na kutii amri zake? Uamuzi ni wetu ni wapi tutaishi milele.

Taasisi ya Kimataifa ya Maarifa ya Biblia

Randolph Dunn, Rais - Roberto Santiago, Dean
thebiblewayonline.com

Kozi ya 1 - Ujumbe wa Mungu

Kila Kitu Kimefikaje Hapa?
Mtu Ambaye Alikuwa Mungu
Kristo - Siri ya Mungu
Hadithi kuhusu Mungu
Kutoka Uzima Hadi Kifo - Mwanadamu Anavekufa
Ukombozi Uliopangwa
Ujumbe wa Injili

Kozi ya 2 - Utii kwa Kristo

Muda Kabla ya Kristo
Wakati wa Kristo Duniani
Wakati Baada ya Kristo
Mwisho wa Wakati Duniani
Wakati wa Kuamua
Kutoka Kifo Kupitia Msalaba Hadi Uzimani
Hadithi kuhusu Msamaha
Ubatizo katika Kristo

Kozi ya 3 - Maisha Mapya Katika Kristo

Ufalme Usiofanywa kwa Mikono
Watumishi Katika Ufalme
Kanuni za Kwanza za Kristo
Wajane na Wengine Wenye Mahitaji
Maziwa ya Kiroho
Kuishi Ukombolewa
Hadithi ya Mateso
Ujumbe Kutoka kwa Nvaraka
Mwabudu Mungu katika Roho na Kweli

Kozi ya 4 - Kukua Katika Kristo

Yesu wa Nazareti
Maisha ya Kristo
Umoja katika Kristo
Hadithi kuhusu Maumivu
Mwili, Nafsi, Roho - Je, Zinaenda Wapi Unapokufa?
Ndoa na Talaka
Sabato ya Mungu
Uumbaji kabla ya Uumbaji wa Mwanzo
Waebrania

Kozi ya 5 - Kukomaa Katika Kristo

Masomo Kutoka Kwa Msalaba
Mchakato wa Mungu wa Kujenga Upya
Maswali Makuu Zaidi Yamewahi Kuulizwa
Kuishi Kwa Ninvi Kwa Ninvi Katika Kristo
Kuishi Maisha ya Juu
Ahadi Sasa na Milele
Wanaume Halisi ni Wanaume Wacha Mungu
Maneno ya Ajabu ya Maisha

Kozi ya 6 - Kuwa Msomi wa Biblia

Vivuli, Aina, na Unabii
Roho Mtakatifu
Daniel
Ufunuo wa Yesu Kristo
Ukimya wa Maandiko
Mafundisho na Vitendo Kuanzia AD 100 hadi AD 1500
Rekebisha au Rudisha
Kukusanya na Kutafsiri Biblia
Matendo Ya Kanisa Leo- Maandiko au Mapokeo?

Mafunzo kwa Wasomi wa Biblia <u>Biblia ya Muhtasari</u> <u>Biblia ya muhtasari</u> <u>Aina na Sitiari</u>	<u>Nasaba ya Yesu - Chati</u>
--	--------------------------------------

Taasisi ya Kimataifa ya Maarifa ya Biblia ina viungo vya lugha nyingine kwenye thebiblewayonline.com.